

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronicon M. Theodorici Engelhusii

Engelhusius, Theodoricus

Helmeſtadi[i], 1671

Aetas Quarta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10979

piens à primo anno regis David, usque ad transmigrationem Babylonis, per annos CCCCLXXXV, protenditur. Anno tertio ejus cœpit quintus rex Romanorum *Latinus Silvius*, & regnat annis L.

DAVID Rex & Propheta, filius Iesse, à Deo vocatus in regnum, in triumphis gloriosus, leonem & ursum interfecit sine gladio. regnavitque in Israël annis XLIII. Reg. I I. Habuit XIX filios, præter filios concubinarum, & VII habuit uxores, ut dicit *Hugo*. In cujus regni principio cœpit

ÆTAS QUARTA,

Anno egressus cccxxxvi, à nativitate Abrahamæ DCCCXL, ab imperio Nini DCCCCLXXXIII. à condito mundo 2890, Principes IV. super cantores ejus fuerunt, *Asaph, Eman, Etban & Iditun*. Propheta multi fuerunt, scilicet *Aza, Addo, Gath, Nathan, Semias & Abjathar, & Zadach*, Pontifices. *Joab* cum fratribus, filij Sarmæ sororis David fuerunt potentes in bello. *Andronicus* condidit Ephesum, & *Carthago* conditur à *Didone*, & *Samus* conditur. David obiit anno ejus LXX.

SALOMON cœpit regnare anno ætatis IV. quadragesimo primo, ab egressu CCCCLXXVI: & regnavit XL. Quidam dicunt LXXX, & dicunt, scripturam tantum commemorare annos, quibus Deum non offendit Idolis. Sed primum verius est; quia vixit tantum LXXII annis. *Josephus* tamen dicit eum regnasse LXXX, annis, & vixisse XCIII. De gloria ejus scribitur III. Reg. IV & XI. & II. Paralip. IX. Templum ædificat VII. annis, & consummavit anno regni sui XI, ut patet III. Reg. XI. Cœpit enim templum ab egressu CCCCLXXX annis, ut patet ibidem, Ab illa ædificatione templi usque ad illius destructionem sunt anni CCCCLXII, menses IV, dies X: usque ad ejus restorationem vero anni DXII, menses VII, dies viginti. A. Prophetaverunt tunc *Sadoch & Hajas*. *Alba Silvius* cœpit regnare Italiæ anno IX, Salomonis, & regnavit ibi XL, annis. Versus:

Silvius

*Silvius Alba venit, cui cedit copia regni
Tempore quo Samnis urbs condita Samne recedit
Samnia post Romæ pralia multa dedit.*

Cantuaria conditur in Britannia per regem *Beil*, cui successit *Bladud* Nigromanticus, qui volens volare, contritus est in frustra. Cui succedit filius ejus *Leir*, qui ædificavit civitatem, quam Saxonice *Leircaſt* vocavit. Iste *Leir* filiis carens, filias habuit, quas tentans interrogat, quantum se diligerent. Cumque prima diceret, plus quam animam propriam: altera, ultra omnes creaturas; ait tertia: Credis pater nos aliter te diligere, quam filij solent parentes? i. e. quantum habes, tantum vales. Unde pater iratus primis duabus maritatis regnum divisit, hoc pacto, ut eum generi cum cccc famulis per vitam tenerent honeste. Promittunt generi cum filiabus, sed parum post pater spernitur, nec nisi unum servum habere jubetur. Filia vero tertia à patre derelicta, à rege quodam Francorum in uxorem ducta, audiens patris miseriam, misit ei pecuniam, ut servis conductis visitaret eam honeste. Quod & fecit, & per eundem regem restitutus est in regnum. Hoc *Gaufredus*,

ROBOAM filius Salomonis regnat annis xvii. Ipse dedit occasionem schismatis in populo, dum derelicto senum consilio, juxta consilium juvenum dura populo respondit. Cœpit autem ætatis quartæ lxxx anno. Habuit xxviii. filios & xl. filias. 11. Paral. xi. Contra eum surrexit *Hieroboam* servus patris ejus, in regem Israel electus, & regnavit annis xxii. 3. Reg. 14. Duravitque schisma illud annis ccl usque ad *Oseæ*, qui fuit ultimus regum. Contra *Roboam* ascendit Ierusalem *Sesac* Rex Ægypti, anno *Roboam* v. & spoliat templum, 111. Reg. xiv. *Ægyptus Silvius* alias dictus *Achis*, regnat in Italia annis xxiiii.

ABIA filius *Roboam* malitiam patris imitatus, regnat annis 111. 3. Reg. 14. Quia tum nomen Domini invocavit, humiliavit *Hieroboam*, qui secum habuit lxxx millia, cum ipse solum

haberet xl. millia, & filios Israel, vulneratis ex eis l. millibus.
2. Paral. 13.

ASA Rex Juda regnat annis xli. 3. Reg. 15, & 2. Paral. 14. ætatis quartæ ci. Contra quem regnaverunt in Israel *Nadab* filius Ierobeam 11. annis quem *Baasa* interfecit, & regnavit annis x. xiv. 3. Reg. 15. & post eum filius ejus *Hela* 11. annis, quem servus ejus *Samri* delevit cum omni domo *Baasa* vi. dies. Timens autem *Samri* combussit seipsum cum domo: sicque regnavit *Amri* annis xii, qui *Samariam* condidit 3. Reg. 15. Post eum *Achab* Rex Israel, pessimus filius *Amri*, regnavit xxi annis. Ipse occidit *Naboth* consilio *Iesabel* uxoris suæ, propter vineam, & Prophetas multos: sicut & *Baaza* percussit prius *Hien* Prophetam. *Achab* percussit *Benhadad* Regem Syriæ cum xxxii. Regibus, Syriamque vastat. Rex enim *Moab* solvit sibi c. millia agnorum & totidem arietum 1. Reg. 2. Istum *Achab* occidit rex Syriæ in *Ramoth*, 2. Paral. xviii. *Helias* claruit sacerdos & Propheta ex tribu *Aaron*, habitator solitudinis, raptus in cœlum igneo curru. *Abdias*, quia c. Prophetas pavit, consecutus est prophetiam. *Micheas*, & quidam alij Prophetæ, similiter claruerunt. *Abimelech* fuit Pontifex. Non pluit annis tribus & mensibus sex, 3. Reg. xvii. *Capis* regnat in Italia xxvii annis. Condidit civitatem, quam à se nominavit *Capuam*, ubi repertus est usus campanarum; unde & terra dicitur *Campania*.

JOSAPHAT Rex Juda dives & bonus, regnavit xxv annis. 3. Reg. xxiii, & 2. Paral. xx. Coepit anno ætatis quartæ cxlii. Habuit ad manum bellatores mille millia, & centum & lx millia, 2. Paral. 16. *Heliseus* *Helix* discipulus ex tribu *Ruben*, duplici virtute micuit *Helix*. Idola destruxit, *Jordanem* stare fecit, aquas steriles fœcundavit, *Naaman* leprosum sanavit, mortuum mortuus suscitavit. In cujus ortu aurea vitula mugitum fecit. Unde Propheta quidam tunc dixit, Hodie natus est idololatriam destructurus. Apud Latinos regnavit *Carpentus* annis xlii.

JORAM

JORAM filius Josaphat regnavit in Juda annis viii. Fratres occidit & Principes. Habuit enim filiam Achab in uxorem, 4. Reg. 8. & 2. Paralip. 21. Propterea suscitavit contra eum Deus Philistæos & Arabes, qui vastaverunt terram Juda, & tulerunt thesaurus regis Joram, & omnes filios ejus occiderunt præter unum qui minor natu fuit, *Ocozias* nomine. Percussit & Dominus Joram plaga ventris pessima, ita quod tandem viscera egressit, & sic mortuus est. *Ocozias* filius Achab, ii. annis regnavit super Israel. In infirmitate sua misit nuncios ad consulendum *Beelzebub*, Deum Ackaron: quibus occurrens *Helias* Propheta dixit: propter hoc de lecto non resurget. Quo audito, rex misit quinquagenarios ad *Heliam* in montem &c. Post quem regnavit *Joram*, frater *Ocoziæ*, super Israel annis xii, cujus tempore *Asabel* servus *Benadad* regis Syriæ interficiens dominum regnavit pro eo, 4. Reg. 8. & post *Asabel* filius ejus *Benadad*. *Helias* rapitur in cælum. *Tiberius*, à quo fluvius *Albula* Romæ dicitur *Tiberis*, regnavit ibi annis ix, submersus ibidem. Post quem regnavit *Agrippa* annis xl, à quo quidam dicunt *Coloniā* *Agrippinā* esse fundatam; Alij dicunt quod frater *Neronis* *Agrippa* fundavit eam: cujus & alter frater, *Granus* nomine, fundavit locum *Aquisgranī*. Fuit & *Herodes* *Agrippa* & filius ejus *Agrippa*, & uxor *Claudij* *Agrippa*, à quorum quodam sic poterat intitulari.

OCOZIAS vel *Ahasias* filius *Joram* regnavit anno uno, super *Judam*, quem interfecit *Ieu*, inunctus ab *Elia* super *Israel* qui regnavit xxviii annis, interfecitque *Joram* regem *Israel*, *Iesabel*, & omne semen *Achab*, lxx filios, cum Prophetis *Baal*, 4. Reg. ix. *Aremulus* regnavit apud *Latinos* xviii annis, & ob impietatem fuimine interiit. *Atbalia* mater *Ocoziæ* regnavit super *Judam* vii. annis. Hæc occidit omne semen regum præter *Joas* puerum: quam tandem *Jojada* sacerdos interfecit extra templum Domini,

JOAS

JOAS puer VII. annorum, fit rex per Jojadam summum Pontificem regnatque XL annis, & cœpit anno quartæ Ætatis CLXXXII. Bonus erat diebus Jojadæ, sed eo mortuo perverse occidit filium Jojadæ *Zachariam* Prophetam inter templum & altare, ideo & servi sui occiderunt eum, 4 Reg. 5. & 2. Paral. 24. Jojada Pontifex solus post Mosen vixit annis CXXX, sicut refert Eusebius. *Ioachas* filius Jehu, regnavit super Israël annis XVII, & post eum filius ejus Joas annis XVI. 4. Reg. XIII. *Licurgus* Philosophus claruit, qui Lacedæmoniis jura composuit, eosque jure jurando obligavit, nihil de suis legibus mutare prius, quam revertatur: simulans se ad oraculum Delphicum proficisci, consulens an quid addendum vel mutandum legibus videatur. Profectus Cretam, ibi voluntarium elegit exilium, moriensque projici jussit ossa sua in mare, ne forte Lacedæmoniam relatis, putarent se solutos à juramento. *Aventinus Silvius* regnat in Italia annis xxxiii, qui nomen dedit Aventino monti, in eo Romæ sepultus.

AMAZIAS filius Joas regnavit super Judam annis XXIX. Jugulavit servos, qui patrem suum occiderunt, sed filios eorum servabat. 4. Reg. 14. & 2. Paral. 25. Ipse percussit de Idumæis X. millia, & totidem captivavit, quos sui præcipitaverunt de summitate cujusdam petræ, & crepuerunt omnes. Et quia idola quæ illis abstulit, coluit, misit sibi Dominus Prophetam, qui eum corripuit. Sed iste Prophetam spernens, minabatur sibi mortem. Ideo Dominus concitavit contra eum Joas regem Israel, qui percusso exercitu Amasiæ captivavit eum, dejecit murum Jerusalem in longitudine CCCC cubitorum, & abstulit omnem thesaurum domus Domini, & domus Regis, & abiit. Et postea facta est conjuratio contra Amasiam, & interfecerunt eum in Lachis. Regnavitque filius ejus *Ozias* pro eo, ut patet 2. Paral. 25. Cœpit autem Amasias anno ætatis quartæ CCXXII. Nora, Mathæus in Genealogia Christi prætermisit

misit istos tres reges, Ocoziam, Ioas, & Amaziam. *Ieroboam* regnavit super Israel 4. Reg. XIV. SARDANAPALVS XXXVI, novissimus & corruptissimus regum Assyriorum regnavit annis XX. Inter scortorum greges colum habitu muliebri tractans, interfectus est à præfecto suo *Arbaro* Medo. Sicque fortissimum illud & florentissimum Babylonicum regnum, quod stetit annis MCCC, à Belo incipiendo, secundum *Augustinum* XVIII de Civ. Dei, derivatum est ad *Medos*, anno Ozia sequentis VII. Mansit tamen adhuc propter antiquam urbis dignitatem solo nomine, re autem apud Chaldæos, & auctoritate penes Medos. Medorum autem regnum duravit usque ad *Cyrum*, ut dicit *Orosius*. ubi primus regnavit *Arbatus* annis XXVIII. Sidon *Archius* mensuras & pondera reperit.

OZIAS qui & *Azarias* rex Iuda, deditus agriculturæ: regnat annis LII. de hoc 2. Paralip. 26. Cœpit anno quartæ ætatis CCLII. Multas habuit victorias de inimicis suis, habuitq; exercitum magnum valde, videlicet MMDC Principes & cccvii & D millia virorum: quibus omnibus præparavit clypeos, hastas, galeas & loricas. Sed quia ex iis elevatus, usurpat officium sacerdotis, volens incensum offerre, imo sacerdotibus prohibentibus, minas intulit, terræ motus factus, & ipse lepra percussus, de templo eiectus est, 2. Paral. xxvi. Prophetæ minores floruerunt. Versus:

Tunc Zacharias vates erat ordine magnus,

Nunc & in Aegypto loquitur mirabilis agnus.

Hesiodus claret. *Zacharias* rex Israel regnavit menses VI, quem *Sellum* interfecit, & regnat mense uno. Post quem *Manaën* regnat X. annis, qui percussit *Sellum*, post eum *Facea* filio *Manahen* regnante II. annis, post quem venit *Phácea*, regnans XX annis, 4. Reg. 15. Inde *Ozee* ultimus regum Israel. Anno XIII. Ozia cœpit regnum *Macedonum* & duravit in annum IX Ozia Pontificis, qui dictus est *Menelaus*, per annos DCXXXVI,

E

per

per reges XXXIX. Primo regnavit *Caranus* annos XXVIII, à quo usque ad Alexandrum Magnum computantur cccclxvii anni. Mirum cum Saxones fuerint Macedones, cur nunquam scribitur in antiquis regnum Saxonum, semper Macedonum, nisi forte, quia Græci se plus quam Saxones scriptis occuparunt. Insuper etiam regnum *Lydorum* cœpit anno Osæ XLVIII, quod duravit annis CCXXX usque in annum XLIII transmigrationis, quando Rex eorum ultimus *Cræsus* captus est à Cyro, sicque regnum id venit in ditionem Persarum. Eodem tempore defecerunt reges *Corinthiorum* & *Lacedæmoniorum*. *Olympias prima* acta est apud Græcos & dicitur *Olympias*, quia apud montem *Olympum* actum est quinquennale certamen, anno ætatis IV, ccc. Ab illo computant Græci annos suos, & ab hoc anno qui fuit XLIX Osæ usque ad secundum annum *Darii*, qui fuit LXXIX annus desolationis *Judæorum*, fuerunt *Olympiades* LXIV, quæ faciunt annos cclvi. *Procas* regnat apud Latinos xxiii annis. Post quem venit *Amulius*, qui fratrem suum regno privat, qui dictus est *Numitor*. Cujus filia, virgo *Vestalis*, nomine *Ilia*, geminos peperit, anno IX *Joathas*, propter quod fecit ipsam vivam sepeliri, natosque in aquam projici. Quos pastor quidam inveniens, uxori suæ *Laurentiæ* commisit, quæ *Lupa* nominata, nutrit eos. Sicque adulti facti, quia fortes & bellicosi videbantur, *Martis* filios per *lupam* nutritos esse fabulantur: cum tamen non *Martis*, sed sacerdotis filij fuissent, dictique sunt *Remus* & *Romulus*.

JOATHAS, filius *Osæ*, regnavit super *Judam* annis XVI. Cœpit ætatis IV anno cccii. Devicit regem *Ammon*, qui dedit sibi C talenta argenti, decem mille choros tritici, & totidem hordei. Ibidem. *Isaias*, filius *Amos*, nobilis & sanctus *Propheta*, semper nudus caput & pedes, prophetavit LXX annis, sub *Osia*, *Ioatham*, *Achab*, *Ezechia* & *Manasseh*, à quo lignea sarra sectus est. *Naum* de tribu *Simeon*, prophetavit con-

tra Niniven, quæ postea subversa est à rege Medorum. Tempore Iosia Teglad phalasar rex Assur ascendit in Israel, & vastavit regionem. Et est dubium an fuerit Phul vel alius, & fecit initium captivitatis X tribuum, anno IV ætatis CCXCIX, *Sosarmus*, secundus Rex Medorum, regnavit annis XXX, cujus anno VII, *Corys* secundus Rex Macedonum cœpit regnare annis XII, quem secutus est *Macedo*. In Sicilia Syracusa & Cathina civitates conditæ sunt. Tempore quo Teglad invasit Samariam, *Medius* III. Rex Medorum regnat annis XL, cujus anno III. cœpit *Achas*, & anno illius *Medidi* IX *Roma* conditur.

ACHAS regnavit super Iudam XVI annis. Servivit regi Assyriorum Teglad, cœpitque anno quartæ ætatis CCCXX. Propter cuius peccatum *Facee* rex Israel, occidit de Iuda duodecim millia bellatorum uno die, & filij Israël ceperunt CC. millia mulierum & puerorum, & infinitam prædam. Sed correpti per *Oberb* Prophetam, omnes captivos remiserunt, 2. Paral. 28. *Salmanasar* Rex Assyriorum cepit Samariam anno nono *Oseæ* regis Israel, & transtulit Israel in Assyriam, septem tribus, in civitates Medorum, super fluvium *Gosam* 4. Reg. XVI, cum quibus *Tobias* ductus est Niniven. *Teglad* enim, pater ipsius *Salmanasar*, prius cepit tres tribus Israel. Translatus est igitur Israel in Medos postquam regnavit annis cclxi, & menses VII, & dies II, ex quo recessit à domo David. Versus:

*Surgens Salmanasar magnus rex Assyriorum,
Marte capit regem, loca depopulatur eorum.
Salmanasar moritur, qui captivavit Hebræos,
Sennacherib succedit ei pulsans Phariseos.*

Fuit autem filius ejus, cujus percussit Dominus exercitum C. LXXXV millium: qui etiam *Samariam* ædificavit, quam sic vocavit, quasi custodiam terræ: quam postea destruxit *Antiochus*, & restauravit *Herodes*, nominando eam *Sebasten* Græcè,

& Augustam Latine. Sibylla claruerunt, ut dicit August. de Civ. D. Perdicca iv. Macedo, regnavit annis LI.

ROMA conditur x. Kal. Maji, anno Achas VII, evolutis secundum Orosium, Methodium, & Martinum in Chronicis, ab Adam MMMMCCCCLXXXIV annis. Remo & Romulo auctoribus, tunc XVIII annorum, avo eorum Numitore adhuc superstite. Cujus mox regnum paricidio, avo fratreque interfectis, tertio anno urbis Romulus infecit, regnans ibi XXXVIII annis: quando filii Israel compleverunt in terra promissionis DCLXXXV annos. Quorum XXVII computantur sub Iosue, cccclvii sub Iudicibus, cccci sub Regibus. Isidorus dicit xv. Ethic: De autoribus urbium plerumque dissensio reperitur, adeo ut urbis quidem Romæ origo non possit diligenter agnosci. Nam Salustius dicit, eam à Trojanis, Virgilius ab Evandro, alij conditam à Romulo. Si ergo tantæ civitatis certa ratio non apparet, non mirum, si in aliorum opinione dubitetur. Orosius dicit: Post everfionem Trojæ ccccxiij annis, Olympiade VI. Roma fit. Unde nec historicos, ac commentarios, varia dicentes, condemnare debemus, quia antiquitas ipsa creavit errorem. Pantheon dicit: Ab imperio Nini mccc, à destructione Trojæ ccccviii, regnante Achas in Iudæa, Roma condita est. Et dicitur habere turres cccclx, in circuitu XLII. miliaria. Versus:

Sunt Romæ mille, quingentæ quinq; capella.

Quæ modo Roma sonat, fuit ante Valentia dicta.

Romani cum Sabinis, quorum filias rapuerant, & uxores duxerant, foedus inierunt, ut Sabinorum Rex, nomine Tarius, simul cum Romulo regnaret & Remo; & ad foedus confirmandum Romani nomina Sabinorum suis nominibus præponebant, & Sabini Romanorum. Unde consuetudo venit, ut nullus Romanus sit absque prænomine. Remus à Fabio, duce Romuli, dubium an iussu fratris, rostro pastoris extinctus. Falaris tyrannus Agrigentinus Siculus, rex injustus, juste combustus

buffit *Beridum* in æneo tauro, quem sibi finxit: ideo solet dici: *Vadas Agrigentum*; quasi dicatur, *Vade ut comburaris in tauro*. Et *Ovidius*:

— — *Non est, lex æquior ulla*

Quam necis auctorem arse perire sua.

Vvallorex Britanniaë xl annis ibi regnans, leges constituit in Britannia, & eorum vias liberas fecit fieri per regnum, lapidibus cementoque stratas; quod & filius ejus *Belin* confirmavit, unde & hodie via ab oriente in occidentem *Belinstrate* nominatur: *Beda*. Senatus fit Romæ. Nam Romulus contractis undecunque pastorum latronumque copiis, mille juvenes electos milites appellavit, & C. Senatores ex senioribus. Ex hinc militaris ordo, senatoriaque dignitas exordium sumserunt.

Versus:

Romulus & Remus socios habuere latrones.

Amulium perimunt, & avum relevant Numitorem.

Et cito per Latium praelia dira movent.

Romulus iste temperatus fuit in bibendo; unde quidam *Piso* dixit ei: O Romule si omnes sic biberent, vinum vilius esset: respondit, imo carius, si, quantum quisque vellet, biberet. *Helianthus*.

EZECHIAS filius *Achas*, bonus, regnat super *Iudam* annis xxix, coepitque anno iv. ætatis cccxxv. Hic primo mense regni sui templum coepit mundare & restaurare, ministros ordinando. Circumdedit *Ierusalem* triplici muro, II. Paralip. 31. (In primo erat templum & domus sacerdotum, & domus regis: in secundo erant nobiles & prophetae, in tertio communis populus, ut dicit *Hugo* super *Esdras*.) Anno *Ezechia* sexto capti sunt x. tribus *Israel*, & defecit regnum *Israel*. Anno vero ejus xiv. *Sennacherib* filius *Salmanassar* percussus est ab angelo cum exercitu. Ipse fregit serpentem æneum quem fecerat *Moyses*, eo quod filij *Israel* adolebant ei incen-

sum, iv. Reg. 18. Romulus cum nusquam compareret mortuus, ad Deum transisse creditus est, & regnaverunt Senatores post eum per unum annum, anno ætatis iv. cccclxii, deinde *Numa*.

MANASSES impiissimus regnat in Juda lv. annis, cœpitque anno iv. ætatis cccclxiv. Duxit filiam Ysaia uxorem, quem & occidit, & Ierusalem sanguine replevit. Sed captus à rege Assyriorum egit pœnitentiam, idcirco Dominus reduxit eum in regnum, 2. Paral. xxiii. *Numa Pompilius* regnavit Romæ, annis xli. Ille leges moresque Romanis constituit: nullum bellum gessit. Divisit annum in xii. menses quibus addidit Ianuarium & Februarium. Versus:

*Numa duos menses solemniter addidit anno,
Nimine qui resonant Ianuarius & Februarius,
Ante decem fuerant, nec minor annus erat.*

Hic etiam Capitolium fundavit, nummos & numeros invenit, qui & nomen habent ab ipso, sacrilegiumque Deorum duxit in urbem. Anno ab urbe condita xl, *Sibylla Samia* i. e. de Bonivento, quæ & *Erophila*, claruit, *Cardiaces* quartus Medorum regnavit annos xiii, inde *Deoces* vel *Dyocles* quintus, regnat annis liv. *Tarentum* conditur. *Simonides* Poëta claruit. Hic interrogatus, quomodo quis evadere posset rædium invidorum? ait: invidos non patieris, si nihil ex magnis rebus habueris. Hic gloriabatur lxxx. anno se carmina composuisse. Septem sapientes Græciæ claruerunt, quorum ista sunt nomina: *Thales* Milesius, *Pittacus* Mitylenæus, *Solon* Atheniensis, *Chilon* Lacedæmonius, *Pertander* Corinthius, *Cleobulus* Lydius & *Bias* Prienæus, ut dicit *Eusebius*. *Tullius Hostilius* tertius Romanorum Rex regnat annos xxxvii. Cœpit anno quartæ ætatis ccccliv. Urbem ampliavit. Primus ex Romanis utus est purpura. Versus:

Tullius

*Tullius Hostilius nunc tollit in urbe coronam,
Ampliat & vallo satagens præcingere Romam,
Bella foris renovat, fortis ad arma volat.
Purpura prima sibi Romæ fuit, unde Senatus,
Dum videt ornatum, simili titulo decoratur.
Fulmine Rex perit, Rex modo Marcus erit.*

Annus Manassis XXIIL, fuit centesimus Romæ.

*Tunc super Allobroges vignere Sicambra tropæo
Signa veretur. Ar, speciosa rimer Basilea,
Fertilis Alsacia gesta veretur ea.*

AMMON malus regnavit super Iudæam secundum LXX. Interpretes annos IV. sed secundum *Eusebium* tantum duobus annis, quem servi sui interfecerunt. Census primus agitur Romæ. *Bisantium*, quæ nunc dicitur Constantinopolis, conditur à Rege Spartanorum Pausania. *Argæus* quintus Rex Macedonum regnavit xxxviii, annos, & *Fraortes* VI. Medorum, annos xxiv.

IOSIAS optimus, cum esset iix. annorum, cœpit regnare super Iudam, juxta *Eusebium*, anno IV. ætatis ccccxxi. & regnavit annos xxxi. Multa bona fecit. Tandem occisus à *Necho* rege Ægypti, 2. Paral, 35. Reliquit tres filios, *Heliachim* primogenitum, qui dictus est *Ieconias*, *Ioachas* qui & *Sellum*, & *Matthaniam*, qui dictus est *Zedekias*. Quorum secundus à populo constitutus post patrem in regnum, amotus est post tres menses à rege Ægypti, & primus substitutus mutato nomine dictus est *Ioachim*, factus tributarius regis Ægypti. Tunc floruerunt *Hieremias* Propheta, prius consecratus quam natus, qui prophetavit LXXII. annis & II. mensibus, sub quatuor regibus, scilicet *Iosia*, *Eliachim*, *Ioachas*, & *Sedechias*, in Ægypto lapidatus. (Cœpit autem anno *Iosia* XIII.) *Ezechiel* cœpit xxx. anno ætatis suæ & captivitatis Israel, & prophetavit in Iudæa: quem populus Israel interfecit, cum eorum crimina corripere-

ret. *Baruch* similiter Propheta & *Olda* prophetissa. Tunc & clauit *Arion* musicus, qui cum navigaret à nautis projectus est in mare, eo quod pecuniam putaretur habere: dumque projiceretur, cœpit fide canere: unde novum mirum, & pium factum. Delphin enim inter undas advenit, & in dorso receptum duxit incolumem. Ad Corinthum vero repedando, qualiter ejectus fuerat, obtulit rem gestam enarrans. *Arsaces* rex Medorum regnavit annis xxxii. *Ancus Martius*, quartus Romanorum, regnat annis xxiii, ab imperio Nini anno mccccliii, à destructione Trojæ cccclxvii, ut dicit *Pantheon*; ab U. C. annis C. & *Philippus* cœpit regnare apud Macedones, & regnavit annos viii, & post eum *Fraortes* annis xxxviii. & inde *Ereus* annos xxvi. *Ancus* iste Romanus *Hosiam* civitatem condidit, & primum pontem trans Tiberim.

IOAKIM filius Iosæ regnavit super Iudam annos xi. Occidit *Vriam* Prophetam, cum eum redargueret. Cujus anno quarto cœpit regnare apud Babylonios magnus *Nabuchodonosor*, subjugavitque sibi Syriam & Ægyptum, & anno iv. regni sui, qui fuit octavus Ioakimi, ascendit Ierusalem, captumque Ioakim cum nobilibus duxit in Babylonem. Sed remisit eum Ierusalem tributum imponens, & obsides de semine regio, scilicet *Danielem* & tres pueros, cum aliis secum duxit. Ioakim igitur tribus annis servivit regi *Nabuchodonosor*. Sed postea cum tributum promissum negaret, occisus est ab eodem. Qui tum filium ejus *Ioachim*, alias dictum *Ieconiam* substituit, sed post tres menses, ne similiter repugnaret, Ierusalem obsedit, ipsumque cum matre & familia de consilio *Hieremix* se tradentes, transtulit in Babylonem cum principibus plurimis & populo, numero xccccxxxii. Iste etiam *Ioachim* genuit *Sallatiel*, de quibus in *Evang. Matth.* *Nabuchodonosor* autem constituit *Mathaniam* filium Iosæ in regem Iudæorum, mutatoque ejus nomine vocavit *Sedechiam*, 4. Reg. 24. Versus:

Nunc

*Nunc Nabuchodonosor sedet in arce Syon
 Exfolians Iudam, ponens regem Sedechiam,
 Vicerat Arfaxat Dominum regemque Medorum,
 Pamphyliam, Phrygiam, regnum capit Assyriorum
 Vinxit Hebræorum nunc millia dena virorum.*

Ille statuam auream erexit; tres pueros in fornacem misit. Quia vero ad consilium Danielis pœnitentiam egit, & eleemosynas dedit, septem anni sunt ei mutati in septem menses, in quibus XL. diebus insaniam patiebatur, & per alios XL. dies reversus ad cor, flevit pro peccatis in tantum, quod ex fletu oculi ejus facti sunt sicut caro. Et iterum per alios XL. dies reversus est in insaniam, donec septem menses complerentur: post quos revocatus est, non tamen regnavit, sed statuti sunt pro eo septem iudices, & usque ad finem VII. annorum pœnitentiam egit, panem & carnes non comedens, & vinum non bibens, leguminibus utebatur & herbis, juxta consilium Danielis & postea iterum regnavit. Hæc *Scholastica Historia*. Ille Nabuchodonosor ter vastavit Iudæam. Ille per flagellum domini egit pœnitentiam fructuosam, Pharao autem non.

SEDECHIAS regnavit super Iudam annis XI. Cœpit autem ab imperio Nini MCCCLXXX, ætatis IV. CCCCLXXIV. In principio noni anni regni, cum superbus & infidus tributum negaret promissum, Nabuchodonosor obsedit Ierusalem mense X. die X. Quem tunc rex Ægypti inde fugat. Sed statim mense X. rediit urbem obsidens, quæ clausa est XVIII. mensibus, & anno XI. Sedechiæ capta est, mense IV. die IX. Tuncque Sedechias in reblata oculos amisit, filiis prius occisis coram eo, ut habetur Ierem. LII. Post hæc Nabuzardan, princeps cocorum, templum & civitatem incendit, vasa domini transtulit, Godoliam terræ præfecit, Ieremiæ libertatem & munera tribuit, & Rechabitas quo vellent abire permisit. Hic est exitus regni Iudaorum, quo regnatum

est annis DXIII. & mensibus VI. secundum Iosephum, à Saule incipiendo. In hac captivitate terminatur ætas quarta mundi, habens annos CCCCLXXXV. Ab anno quarto Salomonis, in quo fundatum est templum, usque ad eius incendium, fluxerunt anni CCCCLXIII. Ab urbe condita CLXII. Ab ingressu terræ promissionis DCCCLXXXII. Ab Abrahamo qui fidei primatum suscepit, MCCCXXVI. Timendum est, dixit quidam, quod simili modo à nativitate Christi tot annis elapsis, fidei Christianæ periculum immineat, ut est tempore hodierno. Ista captivitas Iudæorum juxta prophetiam Ieremiæ, duravit LXX annos, usque ad annum Darii secundum. Mortuo autem Nabuchodonosar illo magno regnavit filius ejus secundus *Nabuchodonosar*, & eo rursus mortuo, regnavit frater ejus, & filius primi, *Evilmerodach*.

ÆTAS QUINTA.

Quinta igitur ætas, incipiens à captivitate Iudæorum in Babylon, continet annos DXC. usque ad Christum. Massilia condita est, secundo anno Sedechiæ. Cujus gladius, quo noxii jugulantur, adhuc servatur innoxius, ut dicit Valerius lib. III. Eorum urbem nemo ingreditur cum telo, est enim civitas severitatis custos acerrima. *Tarquinius Priscus* regnavit Romæ annos XXXVII, quintus in ordine. Hic primus fecit cloacas & Capitolium Romæ, sic dictum, quod caput ibi sine corpore fuit inventum; & ludos instituit, & Græcam eloquentiam Italicis artibus miscuit. Natus est Corinthi.

ASTYAGES VIII. Medorum regnavit annos XXXVIII, cujus annus VIII. fuit X. Sedechia & primus destructionis. Iste crudelis, & inhumanus cuidam principi suo, cujus nomen erat *Arpalus*, unicum filium suum occidit, & comedendum apposuit, ostensisque capite & manibus Arpalo improperavit, quod filium comedisset. Iste Astyages vidit in somnis, quod
de A.